

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FAKULTA MATEMATIKY, FYZIKY A INFORMATIKY

*Systém automatickej distribúcie softvéru na
pracovné stanice s OS Windows 7*
Bakalárska práca

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FAKULTA MATEMATIKY, FYZIKY A INFORMATIKY

*Systém automatickej distribúcie softvéru na
pracovné stanice s OS Windows 7*
Bakalárska práca

Študijný program: Informatika
Študijný odbor: 2508 Informatika
Školiace pracovisko: Katedra Informatiky FMFI
Vedúci práce: RNDr. Jaroslav Janáček, PhD.

Univerzita Komenského v Bratislave
Fakulta matematiky, fyziky a informatiky

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Martin Strapko
Študijný program: informatika (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: 9.2.1. informatika
Typ záverečnej práce: bakalárska
Jazyk záverečnej práce: slovenský

Názov: Systém automatickej distribúcie softvéru na pracovné stanice s OS Windows 7 /
Automatic Software Distribution System for Windows 7 Workstations

Cieľ: Cieľom práce je analyzovať možnosti automatizovanej inštalácie softvéru, konfigurácie a vykonávania definovaných úloh na pracovných staniciach s Windows 7 a navrhnúť a implementovať systém, ktorý umožní automatickú inštaláciu softvéru na základe vzorovej inštalácie na jednom počítači. Systém má umožniť inštalovať softvér "na požiadanie", ako aj automaticky po štarte počítača. Zároveň má umožniť centrálnu nastavovanie konfiguračných parametrov a vykonávanie definovaných úloh. Zmyslom výsledného diela je automatizácia práce administrátora veľkého počtu pracovných staníc. Pri návrhu a implementácii systému je potrebné zohľadniť aj požiadavky na bezpečnosť.

Vedúci: RNDr. Jaroslav Janáček, PhD.
Katedra: FMFI.KI - Katedra informatiky
Vedúci katedry: doc. RNDr. Daniel Olejár, PhD.
Dátum zadania: 19.10.2012

Dátum schválenia: 21.10.2013

doc. RNDr. Daniel Olejár, PhD.
garant študijného programu

.....
študent

.....
vedúci práce

Podakovanie

Zatial sebe.

Abstrakt

Slovenský abstrakt.

Abstract

English abstract.

Obsah

Úvod	1
1 Špecifikácia problému a návrh riešenia	2
1.1 Zadefinovanie Problému	2
1.2 Návrh riešenia	2
1.2.1 Príprava balíčkov	3
1.2.2 Inštalácia balíčkov	4
1.2.3 Prenos balíčkov	4
1.2.4 Sériové kľúče	5
1.2.5 Uživatelské nastavenia	5
2 Technológie	6
2.1 C#	6
2.2 HTTPS	6
3 Implementácia	7
3.1 Štruktúra aplikácie	7
3.1.1 Administrátor	7
3.1.2 Používateľ	7
3.1.3 Služba	7
3.1.4 Konfigurácia	8
3.1.5 Zmeny súborového systému	8
3.1.6 Rozdiel registrov	9
3.1.7 Inštalácia balíčkov	9
3.2 Ukážky častí kódu	10
3.2.1 Inicializácia pozorovateľov	10
3.2.2 Kontrola registrov	10
3.2.3 Tvorba odkazov	10
3.2.4 Logovanie chýb služby	11
3.2.5 Export registrov	12
3.2.6 Redundancia v registroch	12
3.3 Problémy pri implementácii	12

3.4	Možné zlepšenia v budúcnosti	14
4	Dokumentácia	16
4.1	Inštalácia	16
4.1.1	Požiadavky	16
4.1.2	Detailný postup inštalácie	16
4.2	Konfigurácia	17
4.2.1	packages.txt	17
4.2.2	dependencies.txt	17
4.2.3	<názov balíku>.txt	18
4.2.4	blacklist.txt	18
4.3	Spúšťanie	18
4.3.1	Administrátor	18
4.3.2	Používateľ	19
4.4	Správa balíkov	19
4.4.1	Vytvorenie balíku	19
4.4.2	Zoznam balíkov	19
4.4.3	Inštalácia balíku	20
	Záver	21
	Literatúra	22

Zoznam listingov

3.1	Inicializácia	10
3.2	Kontrola registrov	11
3.3	Vytvorenie odkazu	11
3.4	Logovanie služby	11
3.5	Exportovanie registrov	12
3.6	Zavedenie redundancie	13
3.7	Pred a po zavedení redundancie	14
4.1	Štruktúra packages.txt	17

Zoznam obrázkov

4.1	Výber typu inštalácie	17
4.2	Výber závislostí	18
4.3	Hlavné okno	19
4.4	Výber odkazov na vytvorenie	19

Úvod

Pravidelnou prácou systémového administrátora je inštalácia a príprava počítačov na prácu pre ľudí menej zbehlých v informačných technológiách. Toto zahŕňa všetko od umiestnenia a zapojenia počítaču do elektrickej siete až po inštaláciu programov.

V tejto bakalárskej práci sa budeme zaoberať riešením problematiky inštalácie počítačového softvéru na väčšie množstvo staníc. Existuje viacero spoločností, ktoré vyvíjajú nástroje na riešenie tohto problému. Po dlhšom výskume sme zistili, že každé riešenie má svoje plusy a mínusy, a záleží na potrebách inštitúcie, ktoré riešenie zvolí. Avšak ani jedno z týchto riešení nie je vhodné pre našu prácu, keďže našim cieľom je vytvorenie jednoduchej aplikácie, ktorá má minimálne požiadavky na nastavenia. Z pomedzi známejších mien v tomto obore by sme spomenuli ako príklad **ZENworks 10 Configuration Management** od firmy Novell, ktoré na svoju prácu vyžaduje špecifickú konfiguráciu serveru, čo pre mnoho menších inštitúcií ako sú základné a stredné je takmer nesplniteľná požiadavka. Práve tieto inštitúcie, ktoré nepotrebujú ťažkopádne riešenia sú cieľovou skupinou našej aplikácie.

Cieľom tejto bakalárskej práce je analýza problému inštalácie, popísať možné riešenia tohto problému a implementovať jednoduchú aplikáciu, ktorá bude túto problematiku riešiť. Orientovať sa budeme na platformu Windows 7, keďže mnoho firiem a školských inštitúcií pracuje práve s týmto operačným systémom. V prvej kapitole sa budeme venovať špecifikácii problému a návrhu aplikácie. V nasledujúcej kapitole objasníme použité technológie. V tretej kapitole, ktorá tvorí jadro práce, vysvetlíme jej implementáciu, popíšeme jednotlivé triedy a ukážeme kľúčové časti kódu. Poslednú kapitolu bude tvoriť dokumentácia k inštalácii a používaniu aplikácie.

Špecifikácia problému a návrh riešenia

1.1 Zadefinovanie Problému

V dnešnej dobe je často dôležitým nástrojom produktívneho zamestnanca vo firme je počítač. Avšak aj napriek tomuto faktu mnoho z týchto zamestnancov počítačom nerozumie a vyžadujú pomoc firemného administrátora pri inštalácii počítaču alebo niektorých programov. Táto úloha je síce z pohľadu informatika triviálna, avšak zabera obrovské množstvo času vzhľadom na jej obtiažnosť. Administrátor dokáže stráviť niekoľko dní nad prípravou novokúpených počítačov, pred tým ako ich odovzdá zamestnancom. Takisto v školách sa začínajú hromadne využívať počítače. Tu vzniká problém, že študenti sú zvedavý a ich zvedavosť často končí počítačom v nefunkčnom stave. Znova nainštalovanie počítaču z obrazu, ktorý obsahuje všetky programy by zabralo veľa času, preto naša aplikácia sa sústreďí na koncept inštalácie programov na vyžiadanie. Problém, ktorému sa v tejto práci budeme venovať a výsledný program ho má čo najefektívnejšie riešiť, je ako automatizovať čo najviac práce s prípravou počítaču do funkčného stavu. Najčastejšie sa tento problém rieši pomocou klonovania disku, avšak toto riešenie je použiteľné len vtedy ak chceme mať rovnakú sadu programov na každej stanici. Takisto v takomto obraze disku sa ťažko robia dodatočné zmeny.

1.2 Návrh riešenia

Bohužiaľ inštalácie na operačnom systéme Windows nie sú homogénne. Veľa výrobcov softvéru si programuje svoje vlastné inštaláčne programy a preto výroba aplikácie, ktoré by vedela automaticky obslúžiť akúkoľvek inštaláciu, by bola takmer nemožná. Preto v rámci riešenia problému si budeme generovať vlastné inštalácie, ktoré budú mať spoločnú predlohu a vďaka tejto vlastnosti budeme môcť vyrobiť aplikáciu, ktorá

tieto inštalácie bez zásahu používateľa nainštaluje. Toto riešenie vyrobí balíčky, ktoré následne presunie na cieľovú stanicu, kde sa rozbalia a tým nainštalujú želaný program. Celý tento proces môže byť pre používateľa neviditeľný. Naša aplikácia bude takisto umožňovať inštaláciu balíka na vyžiadanie, vďaka tejto funkcionalite základ systému, ktorý sa nainštaluje napríklad klonovaním, môže byť menší. Implementáciu a finálnu aplikáciu vieme rozdeliť na tieto časti:

- Odchytenie a uloženie priebehu inštalácie do balíčka
- Inštalácia balíčka na cieľovej stanici

1.2.1 Príprava balíčkov

Ako prvé potrebujeme vytvoriť balíčky, ktoré naša aplikácia neskôr použije na inštalovanie programov. Aby sme vedeli inštalácie čo najpresnejšie zopakovať potrebujeme si pamätať súbory a registry, ktoré inštalácia vytvorila alebo upravila, zoznam programov, na ktorých je balík závislý a zoznam spustiteľných súborov, ktoré používa program obsiahnutý v našom balíku.

Porovnanie stavu pred a po inštalácií Tento prístup k tomuto problému pozostáva z vyrobenia zoznamu súborov na disku pred a po inštalácii a nasledovné vytvorenie rozdielu medzi týmito zoznamami. Avšak pri výrobe rozdielu by bolo treba kontrolovať aj čas poslednej úpravy pre súbory, ktoré neboli inštaláciou vytvorené ale len zmenené. V dnešnej dobe, kedy veľkostí pevných diskov sa pohybujú v stovkách gigabajtov, je tento proces zdĺhavý a neefektívny.

Pomocou zabalenia inštalácie Ďalším možným riešením zisťovania zmien, ktoré inštalácia vykonala, je vytvorenie aplikácie, ktorá obalí inštalačný program a bude reagovať na jeho volania operačného systému na vytvorenie alebo zmenu súborov. Tento prístup je v ohľade na rýchlosť vykonávania nesmierne rýchly, avšak nie dokonalý. Pri implementácii by sme museli filtrovať volania operácií na dočasných súboroch, ktoré si inštalácia môže vytvárať počas svojho behu. Implementácia tohto prístupu by bola viazaná na konkrétny proces inštalácie a museli by sme ošetrovať špeciálne prípady, kedy inštalácia používa pomocné procesy, ktorých volania by nemuseli byť zachytené pôvodnou aplikáciou.

Zachytením zmien na súborovom systéme Posledné riešenie, ktoré spomenieme a ktoré budeme implementovať, je pomocou štandardných knižníc .NET frameworku pre systémy Windows. V týchto knižniciach nájdeme mnoho nástrojov, ktoré nám pomôžu narábať so súborovým systémom. V tomto konkrétnom prípade použijeme triedu FileSystemWatcher, ktorá čaká na udalosti zo súborového systému a posiela ich ďalej

do programu. Týmto spôsobom sa vyhneme vytváraniu kompletného zoznamu súborov na disku a zároveň zistíme zmeny v systéme vytvorené akýmkoľvek procesom v danom čase. S týmto prichádza aj mnoho negatív, ako zachytávanie udalostí od samotného operačného systému alebo programov bežiacich na pozadí nesúvisiacich s inštaláciou. Doteraz sme riešili ako zachytiť zmenu v súborovom systéme, avšak dôležitou súčasťou mnohých programov sú aj Windows registre. Spomínaný .NET framework obsahuje triedy na počúvanie udalostí v registroch, avšak tieto triedy neobsahujú dostatok informácií kde a aká zmena v registroch nastala aby sme ich mohli použiť. Preto pri zisťovaní zmien v registroch použijeme ich základne funkcie a to výpis podstromu registrov do súboru a načítanie podstromu registrov zo súboru. Zmeny v registroch, ktoré vznikli počas inštalácie získame z rozdielu výpisov registrov pred a po inštalácií. Zistením zoznamu súborov a registrov, ktoré sa vyrobili alebo zmenili počas inštalácie dostaneme balíček, ktorý obsahuje všetky potrebné veci pre fungovanie daného programu.

1.2.2 Inštalácia balíčkov

Po tom ako pripravíme balíčky vyššie uvedeným spôsobom, treba spraviť inštaláciu programov z daných balíčkov. Balíčky majú nami zadefinovanú štruktúru, ktorá obsahuje nasledovné informácie:

- Súbory programu
- Výpis registrov, ktoré program vyžaduje
- Zoznam súborov programu a miesto ich inštalácie
- Balíčky, ktoré treba mať nainštalované

Toto sú všetky informácie, ktoré sú potrebné na replikáciu inštalácie na iné stanice. Okrem týchto si v zozname všetkých balíčkov budeme pamätať zoznam spustiteľných súborov na ktoré sa ma vytvoriť odkaz a nastavenie typu inštalácie pri štarte systému alebo na vyžiadanie. Úlohou tejto časti aplikácie bude rozbaľiť súbory z balíčka na miesto, ktoré bolo určené pri inštalácii, načítanie hodnôt registrov podľa výpisu v balíčku a vytvorenie odkazu na spustiteľné súbory, ktoré by používateľa mohli zaujímať.

1.2.3 Prenos balíčkov

Ako posledné budeme v implementácii riešiť prenášanie balíčkov na cieľové stanice. Vychádzať budeme z predpokladu, že naša aplikácia bude používaná v prostredí obsahujúcom sieťové spojenie medzi stanicami a stanicu na ktorej sa budú skladovať všetky dostupné balíčky, pre potreby tejto práce ju budeme nazývať server. Užívateľská aplikácia vždy zo serveru stiahne zoznam balíčkov s odkazmi, ktoré ma pripraviť pre používateľa, a neskôr pri inštalácií bude zo serveru sťahovať súbory inštalovaného

balíku. Čo sa týka obnovovania zoznamu balíkov na servery, bude administrátorskou povinnosťou presunúť súbor so zoznamom na server.

1.2.4 Sériové kľúče

Väčšina programov vyžaduje kúpenú licenciu, ktorá sa bežne kontroluje pomocou sériového kľúča. Tento kľúč sa zadáva pri inštalácii alebo prvom spustení. Ak sa zadáva pri prvom spustení, našu aplikáciu to neovplyvní, len administrátor bude zodpovedný za spustenie programu na každej stanici a zadanie kľúča. Ak sa kľúč zadáva pri inštalácii naša aplikácia okopíruje program s jedným kľúčom na všetky stanice kam bude program nainštalovaný pomocou balíčka. Keďže v dnešnej dobe čím ďalej tým viac firiem poskytuje možnosť hromadného nákupu licencií, ktorým prislúcha len jeden sériový kľúč, sme sa rozhodli tento problém a jeho riešenie nechať na administrátorovi, ktorý bude musieť zariadiť aby boli dodržané všetky licenčné podmienky, ktoré sa týkajú kľúča.

1.2.5 Uživatelské nastavenia

Mnoho programov si v dnešnej dobe zapisuje nastavenia do používateľskej zložky umiestnenej na systémovom disku - C:\Users\<meno používateľa>. Táto zložka sa samozrejme mení podľa používateľa a preto treba aj pri inštalácii balíčka na toto myslieť a nainštalovať ho do používateľskej zložky práve prihláseného používateľa. Toto vyriešime jednoducho keď pri zapisovaní cesty skontrolujeme či neukazuje do používateľskej zložky a nahradíme ju našou značkou, ktorú neskôr nahradíme práve prihláseným používateľom.

Technológie

2.1 C#

C# sme zvolili kvôli podpore .NET frameworku. Ten nám poskytuje knižnice na narábanie s mnohými časťami operačného systému Windows. Programy napísané v tomto frameworku bežia v aplikačnom virtuálnom stroji, ktorý sa stará o bezpečnosť, správu pamäte a zachytávanie výnimiek. Poskytuje nám triedy na prácu so súbormi, zložkami a registrami operačného systému. Vďaka ním dokážeme zachytiť a neskôr zopakovať inštalácie programov.

2.2 HTTPS

Zabezpečený hypertextový prenosový protokol je zabezpečená verzia komunikačného protokolu HTTP. Namiesto používania textovej komunikácie, komunikácia protokolu HTTPS je šifrovaná pomocou protokolu SSL alebo TLS. Táto komunikácia je závislá na digitálnych certifikátoch, bez ktorých sa stráca bezpečnosť protokolu HTTPS. V našej práci budeme tento protokol používať na prenos balíkov a konfiguračných súborov medzi používateľskými stanicami a serverom. Na šifrovanie použijeme protokol SSL.

Implementácia

3.1 Štruktúra aplikácie

Aplikácia bude mať tri zložky. Administrátorskú časť zodpovednú za vytváranie balíkov, používateľskú zodpovednú za rozhodovanie či treba balík nainštalovať alebo spustiť výsledný program a nakoniec službu, ktorá sa bude starať o inštalovanie súborov a registrov z balíčkov na požiadavku od užívateľskej aplikácie.

3.1.1 Administrátor

Po spustení tejto časti aplikácie, bude mať administrátor možnosť spustiť sledovanie zachytávania zmien. Takisto bude mať prístup k informačnému výpisu, v ktorom sú informácie o jednotlivých zachytených súboroch a prípadných chybách. Po ukončení sledovania, bude mať administrátor možnosť vybrať odkazy, ktoré sa majú vytvoriť, balíky na ktorých je daný balík závislý a typ inštalácie.

3.1.2 Používateľ

Odkazy vytvorené našou aplikáciou, budú smerovať k tejto časti aplikácie, ktorá skontroluje či už daný program existuje a rozhodne, či treba spustiť balíček na inštaláciu alebo samotný program. Keďže aj táto časť aplikácie bude narábať s registrami alebo kopírovať súbory do špeciálnych zložiek v súborovom systéme na čo sú potrebné administrátorské práva, táto aplikácia zavolá službu s danými parametrami.

3.1.3 Služba

Táto služba bude zaregistrovaná do systému pri nainštalovaní našej aplikácie a bude sa spúšťať pri zapnutí stanice. Jej úlohou je počúvať na požiadavky od používateľskej aplikácie a následne nakopírovať súbory a registre z balíčka na miesto kam patria.

3.1.4 Konfigurácia

Všetky nastavenia, ktoré aplikácia potrebuje budú uložené vo Windows registroch, pri prvom spustení užívateľskej časti si aplikácia všetky tieto nastavenia vypýta, neskôr budú meniteľné len pomocou programu regedit. Tieto nastavenia zahŕňajú:

- Cesta k aplikácii
- Cesta k balíčkovi
- Cesta k odkazom na programy
- Adresa serveru

3.1.5 Zmeny súborového systému

Základom našej aplikácie je .NET trieda FileSystemWatcher, ktorú na začiatku inicializujeme a nastavíme na počúvanie udalostí na všetkých pevných diskoch počítaču. Táto trieda generuje udalosti na ktoré reaguje zvyšok programu, existujú dve kategórie udalostí na ktoré treba reagovať. Zmena súboru, ktorá zahŕňa vytvorenie, zmenu a zmazanie súboru. Druhá kategória sa stará o premenovanie súboru, ktoré sa uskutoční iba pri zmene názvu súboru.

Zmena súboru

Pri tomto type udalostí najprv zistíme, ktorá z troch vecí nastala. Pri vytvorení súboru si zapíšeme miesto, kde bol tento súbor vytvorený, do zoznamu súborov tohto balíku. Túto informáciu využijeme neskôr pri kopírovaní súborov do balíku a inštalácií balíku. Ak bola táto udalosť volaná pri zmene súboru, skontrolujeme či už tento súbor v tomto balíku monitorujeme, ak nie tak si ho zapíšeme do zoznamu akoby bol novo vytvorený aby sme zálohovali zmeny, ktoré v ňom nastali. Nakoniec ak táto udalosť nastala pri zmazaní súboru, zistíme jeho výskyt v doterajšom zozname súborov a prípadne ho vymažeme aby sme sa neskôr vyhli chybe pri kopírovaní neexistujúceho súboru. Zoznam súborov, ktoré doteraz monitorujeme, si pamätáme v hašovacej mape, keďže nám poskytuje rýchle riešenie vyhľadávania a kontroly prítomnosti prvku v poli.

Premenovanie súboru

Pri tomto type udalostí prejdeme náš doterajší zoznam nájdeme pôvodný názov a vymažeme ho, zároveň pridáme do zoznamu nový záznam s novým menom súboru. Tento zložitý postup je zapríčinený použitím hašovacej mapy, ktorej hašovacia funkcia dostane ako vstup cestu k súboru a preto heš pre starý a nový názov sú odlišné.

3.1.6 Rozdiel registrov

K hodnotám registrov, ktoré program vytvoril alebo zmenil sa dostaneme pomocou vytvorenia rozdielu pôvodných registrov a registrov po nainštalovaní programu. K tomu použijeme algoritmus na nájdenie najdlhšej spoločnej sekvencie, tento algoritmus nebudeme implementovať ale použijeme časti voľne šíriteľného programu, ktorý vypíše používateľovi rozdiely medzi dvomi textovými súbormi. V našej aplikácii dodáme tomuto programu na vstup výpisy registrov v štandardnom formáte Windows vytvorené pomocou programu regedit. Ako výstup dostaneme kľúče registrov, ktoré pribudli od poslednej inštalácie. Pri generovaní výsledného zoznamu registrov pred každú zmenenú hodnotu napíšeme kľúč do ktorého patrí. Táto redundancia nám ošetrí problém zmeny hodnoty bez vytvorenia kľúča.

3.1.7 Inštalácia balíčkov

Na každej stanici bude po štarte systému spustená naša služba, ktorá ma za úlohu skontrolovať potrebné cesty v registroch, udržiavať aktuálny zoznam balíčkov zo serveru a nainštalovať vyžiadaný balíček. V rámci inštalácie, aplikácia prejde cez zoznam súborov, ktoré daný balíček obsahuje a skontroluje či existujú na miestach kde majú. Ak zistí že niektorý súbor chýba tak ho nakopíruje z balíku na jeho miesto v systéme. Táto časť aplikácia berie pri spustení 0, 1 alebo 2 parametre. Odkazy vytvorené našou aplikáciou spustia spustiteľný súbor UserApp.exe s potrebnými parametrami.

0 parametrov

Pri spustení aplikácie bez parametrov, aplikácia skontroluje Windows Registry a zistí, či obsahujú všetky potrebné údaje pre aplikáciu (cesty k dôležitým zložkám).

1 parameter

Ak do aplikácie zadáme len jeden parameter, tento parameter musí byť názov existujúceho balíčku, ktorý aplikácia pošle požiadavku službe, ktorá sa rozhodne či treba daný balíček nainštalovať

2 parametre

Pri dvoch parametroch aplikácia dostane prvý parameter názov balíčku, ktorý ma nainštalovať a ako druhý parameter očakáva cestu k súboru, ktorý ma spustiť po dokončení inštalácie.

3.2 Ukážky častí kódu

3.2.1 Inicializácia pozorovateľov

Na každom pevnom disku spustíme pozorovateľa udalosti v súborovom systéme a nastavíme funkcie, ktoré sa majú volať pri daných udalostiach

```
1 DriveInfo[] allDrives = DriveInfo.GetDrives();
2 foreach (DriveInfo d in allDrives)
3 {
4     if (d.DriveType == DriveType.Fixed)
5     {
6         FileSystemWatcher watcher = new FileSystemWatcher();
7         watcher.Path = d.Name;
8         watcher.IncludeSubdirectories = true;
9         watcher.NotifyFilter = NotifyFilters.LastWrite
10             | NotifyFilters.FileName | NotifyFilters.DirectoryName;
11
12         watcher.Changed += new FileSystemEventHandler(OnChanged);
13         watcher.Created += new FileSystemEventHandler(OnChanged);
14         watcher.Deleted += new FileSystemEventHandler(OnChanged);
15         watcher.Renamed += new RenamedEventHandler(OnRenamed);
16
17         watcher.EnableRaisingEvents = true;
18         watchers.Add(watcher);
19     }
20 }
```

Zdrojový kód 3.1: Inicializácia

3.2.2 Kontrola registrov

Pri spustení používateľskej aplikácie bez parametrov sa vykoná kontrola registrov, ktoré sú potrebné na inštalovanie balíkov. Ak daný kľúč neexistuje tak sa spýtame používateľa alebo zapíšeme tam potrebnú hodnotu (ako v prípade zložky kde je program nainštalovaný)

3.2.3 Tvorba odkazov

Po kontrole registrov sa zo serveru stiahne zoznam dostupných balíčkov a vytvoria sa potrebné odkazy. Odkazu nastavíme cestu k spustiteľnému súboru našej aplikácie a ako argumenty pošleme názov balíku, ktorý ma nainštalovať a cestu k spustiteľnému súboru, ktorý sa má pustiť ak už je balík nainštalovaný

```
1 installDir = (string)Registry.GetValue
2             (keyName, "installDir", "Not Exist");
3 if (installDir == "Not Exist")
4 {
5     RegistryKey key = Registry.CurrentUser.OpenSubKey("Software", true);
6     key = key.OpenSubKey("SetItUp", true);
7     key.SetValue("installDir", Application.StartupPath);
8     installDir = (string)Registry.GetValue
9                 (keyName, "installDir", "Not Exist");
10 }
```

Zdrojový kód 3.2: Kontrola registrov

```
1 path = shortcutDir + "\\\" + tmp[1] + ".lnk";
2 var wsh = new IWshRuntimeLibrary.IWshShell_Class();
3 IWshRuntimeLibrary.IWshShortcut shortcut =
4     wsh.CreateShortcut(shortcutDir + "\\\" + tmp[1] + ".lnk")
5     as IWshRuntimeLibrary.IWshShortcut;
6 shortcut.Arguments = package + " \"\" + tmp[2] + "\"";
7 shortcut.TargetPath = installDir + "UserApp.exe";
8 shortcut.Save();
```

Zdrojový kód 3.3: Vytvorenie odkazu

3.2.4 Logovanie chýb služby

Vrámcí inicializácie služby, ktorá má za úlohu inštalovať balíky, nastavíme tejto službe zapisovanie udalostí do Windows logu, kde ich v prípade potreby môže administrátor nájsť.

```
1 if (!System.Diagnostics.EventLog.SourceExists("SetItUp"))
2 {
3     System.Diagnostics.EventLog.CreateEventSource(
4         "SetItUp", "DebugLog");
5 }
6 eventLog1.Source = "SetItUp";
7 eventLog1.Log = "DebugLog";
8 eventLog1.WriteEntry("Spustam sluzbu");
```

Zdrojový kód 3.4: Logovanie služby

3.2.5 Export registrov

Registre exportujeme použitím programu regedit, ktorý vytvorí textový súbor v štandardnom formáte.

```
1 public void ExportKey(string RegKey, string SavePath)
2     {
3         string path = "\"" + SavePath + "\"";
4         string key = "\"" + RegKey + "\"";
5
6         var proc = new Process();
7         try
8         {
9             proc.StartInfo.FileName = "regedit.exe";
10            proc.StartInfo.UseShellExecute = false;
11            proc = Process.Start
12                ("regedit.exe", "/e " + path + " " + key + "");
13
14            if (proc != null) proc.WaitForExit();
15        }
16        finally
17        {
18            if (proc != null) proc.Dispose();
19        }
20    }
```

Zdrojový kód 3.5: Exportovanie registrov

3.2.6 Redundancia v registroch

Na ošetrenie prípadov, kedy sa zmenila hodnota v kľúči, ktorý existoval už pred danou inštaláciou, zavádzame do výsledného zoznamu registrov redundanciu. Ukážeme si kus kódu, ktorý prechádza výsledkom diferenčného algoritmu a zapisuje výsledný súbor so zoznamom registrov.

V nasledujúcej ukážke z balíka pre webový prehliadač Mozilla Firefox vidíme rozdiel medzi štandardným výpisom z registrov a nami upraveným výpisom v ktorom sme adresu kľúča zapísali pred každou hodnotou.

3.3 Problémy pri implementácii

Pri implementácii sa vyskytli dva väčšie problémy, ktoré by mohli spôsobiť zlé fungovanie našej aplikácie. Prvý je zapríčinený nedostatkom informácií o udalostiach generovaných triedou FileSystemWatcher. Jedna z informácií, ktorá nám chýba je identita

```
1 foreach (DiffResultSpan drs in DiffLines)
2 {
3     switch (drs.Status)
4     {
5         case DiffResultSpanStatus.AddDestination:
6             for (i = 0; i < drs.Length; i++)
7             {
8                 tmp = ((TextLine)destination.GetByIndex(drs.DestIndex + i)).Line
9                 if (tmp != "") {
10                     if (tmp.StartsWith("[HKEY_"))
11                     {
12                         lastKey = tmp;
13                     }
14                     else if (tmp.StartsWith("\\") || tmp.StartsWith("@"))
15                     {
16                         res.Add(lastKey);
17                         res.Add(tmp);
18                         res.Add("");
19                     }
20                     else
21                     {
22                         res.Add(tmp);
23                     }
24                 }
25             }
26             break;
27         case DiffResultSpanStatus.NoChange:
28             for (i = 0; i < drs.Length; i++)
29             {
30                 tmp = ((TextLine)destination.GetByIndex(drs.DestIndex + i)).Line
31                 if (tmp.StartsWith("[HKEY_")) lastKey = tmp;
32             }
33             break;
34     }
35 }
```

Zdrojový kód 3.6: Zavedenie redundancie

procesu, ktorý udalosť vyvolal. Bez tejto informácie monitorujeme a reagujeme aj na zmeny spôsobené inými procesmi počas inštalácie a môžu nastať prípady, kedy medzi súbormi označenými ako patriace k balíku sa vyskytnú súbory, ktoré nemajú s daným balíkom nič spoločné a ocitli sa tam náhodou. Tento problém sme dočasne trochu vyriešili zavedením zakázaných slov, ktoré filtrujú najväčšie zdroje, ktoré sme pri testovaní objavili, týchto zmien ako sú napríklad dočasné súbory a cookies z prehliadača. Tento zoznam je uložený v súbore blacklist.txt nachádzajúcom sa v zložke s balíkmi. Druhou z väčších chýb vzniká pri generovaní rozdiel medzi registrami. Na túto úlohu

```
1 ##### PRED ZAVEDENIM REDUNDANCIE #####
2 [HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Classes\FirefoxURL]
3 @="Firefox URL"
4 "FriendlyTypeName"="Firefox URL"
5 "URL Protocol"=""
6 "EditFlags"=dword:00000002
7
8 ##### PO ZAVEDENI REDUNDANCIE #####
9 [HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Classes\FirefoxURL]
10 @="Firefox URL"
11
12 [HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Classes\FirefoxURL]
13 "FriendlyTypeName"="Firefox URL"
14
15 [HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Classes\FirefoxURL]
16 "URL Protocol"=""
17
18 [HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Classes\FirefoxURL]
19 "EditFlags"=dword:00000002
```

Zdrojový kód 3.7: Pred a po zavedení redundancie

používa aplikácia algoritmus nájdenia najdlhšej spoločnej sekvencie, ktorý ako výstup vráti riadky v ktorých nastala zmena. Keďže rozdiel, ktorý chceme dostať musí spĺňať štandardný Windows registry formát potrebujeme aby každá hodnota zapísaná v súbore mala hlavičku s kľúčom do ktorého patrí. Problém nastáva ak sa zmení hodnota v kľúči, ktorý už existuje. V tom momente algoritmus nájde len riadok s hodnotou ale bude mu chýbať hlavička s informáciou o kľúči ku ktorému táto hodnota patrí. Tento problém sme vyriešili pomocou zapisovanie adresy kľúča ku každej hodnote, ktorá sa v danom kľúči nachádza. Okrem týchto dvoch problémov sa počas implementácie nevyskytli problémy, ktoré by zabrali veľa času. Väčšina vznikala nedôslednosťou autora, ako pristupovanie k zložke cez triedu File alebo podobne.

3.4 Možné zlepšenia v budúcnosti

Automatizácia procesu nahrávania súborov na server Po vytvorení balíku je potrebné aby administrátor nahral daný balík a súbor packages.txt na server. Tento proces by sa dal taktiež automatizovať, avšak by vyžadoval aplikáciu na strane serveru, ktorá by požiadavky na nahranie balíku spracovávala.

Aktualizácie Pridať balíkom informáciu o ich aktuálnej verzii. Následne pri každom spustení sa skontroluje lokálna verzia balíka s verziou na serveri, v prípade nezhody by sa stiahla verzia zo serveru a nainštalovala sa. Takisto by bolo treba do administrátor-

ského programu pridať možnosť aktualizovať určitý balík, čím by aplikácia automaticky zvýšila hodnotu verzie balíku

Odiňštalovanie Vytvoriť algoritmus, ktorý nájde všetky súbory a registre spojené s daným balíkom a odstráni ich, takisto upozorní používateľa o možných chybách v programoch závislých od daného balíčku.

Sériové kódy Pridať do administrátorskej aplikácie nástroje na manažovanie sériových kódov. Administrátor by vedel k balíku pridať množinu sériových kódov, ktoré by program manažoval a každej stanici, ktorá by si balík inštalovala poslal jeden kľúč z množiny nepoužitých. Týmto by sa vyriešila otázka licencií. Toto riešenie by avšak vyžadovalo zistenie umiestnenia kľúča po inštalácii a jeho zmenu podľa potreby.

Lokalizácia Zatiaľ všetky výpisy a názvy v aplikácií sú napísané v slovenčine. Do budúcnosti by sa dalo všetky napevno zadané reťazce prepísať do konštánt, ktoré by umožnili jednoduchú úpravu do jazyka podľa vyžiadania. V jazyku C# na to slúžia zdroje, sú to súbory s koncovkou .resx v ktorých sú uložené konštanty ku ktorým sa dá pristupovať z ostatných častí programu. Do názvu týchto súborov sa pridáva aj skratka jazyku ku ktorému patria (sk, en, fr), pomocou ktorej program rozlišuje, ktoré reťazce sa použijú.

Ikony programov V aktuálnej verzii aplikácie, všetky nami vytvorené odkazy majú ikonu preddefinovanú systémom Windows. Jeden z problémov pri implementácii tejto vlastnosti je nájdenie cesty k pôvodnej ikone programu a odkopírovanie tejto ikony spolu s programom.

Dokumentácia

4.1 Inštalácia

4.1.1 Požiadavky

Aplikácia vyžaduje aby na každej stanici bol nainštalovaný .NET framework verzia 4.5, v ktorom je aplikácia vyvíjaná. Ďalej aplikácia potrebuje aby stanica bola na spoločnej sieti so serverom, z ktorého bude sťahovať balíky. Tento server musí mať zložku s balíkmi prístupnú cez HTTP protokol a zároveň mať nainštalovaný SSL certifikát, ktorým sa bude identifikovať používateľovi pri požiadavke na stiahnutie balíku.

4.1.2 Detailný postup inštalácie

V tejto sekcii dôkladne popíšeme postup, ktorým uvedieme aplikáciu do funkčného stavu.

1. Z priloženého CD skopírujeme alebo stiahneme z internetu súbor SetItUp.zip
2. Tento súbor rozbalíme do zložky, kde chceme mať našu aplikáciu nainštalovanú
3. S administrátorskými právami spustíme UserApp.exe a vyplníme cesty k významným priečinkom - priečinok s balíkmi, priečinok s odkazmi, adresa vzdialeného serveru
4. Spustíme SetItUpService.exe s argumentom install, ktorý nám do systému nainštaluje potrebnú službu. Taktiež vyžaduje administrátorské práva
5. Následne spustíme Administration.exe a môžeme začať monitorovať inštalácie programov
6. Po každom vytvorení balíku odkopírujeme súbor packages.txt a <názov balíku>.zip na server, aby bol prístupný pre ostatných používateľov

4.2 Konfigurácia

Aplikácia si k správne mu behu potrebuje nakonfigurovať cesty k dôležitým priečinkom ako je priečinok s balíčkami, s odkazmi a adresa serveru na ktorom sú uložené balíky. Táto konfigurácia prebehne pri prvom spustení aplikácie pomocou UserApp.exe, kde si vypýta cesty k týmto zložkám. Program taktiež udržiava dôležité informácie o balíčkoch v 3 konfiguračných súboroch. Zároveň existuje štvrtý konfiguračný súbor, ktorý nesie informáciu o slovách, ktoré ignorujeme pri tvorbe balíku.

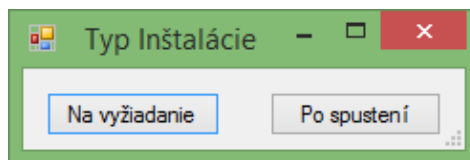
4.2.1 packages.txt

Tento súbor je uložený na serveri a obsahuje zoznam všetkých balíčkov. Kópie na užívateľských počítačoch sa pri každom spustení aplikácie nahradia tou zo serveru. V tomto súbore sú zapísané aj odkazy na balíčky, ktoré sa majú vytvoriť a cesta k spustiteľnému súboru v prípade, že balíček je nainštalovaný. V súbore namiesto medzier používame znaky `~~`, aby sme vedeli rozlíšiť medzery vytvorené našim programom a medzery v názve súboru alebo priečinku. V prvom riadku máme identifikátor riadku s názvom

```
1 pm~~PowerISO
2 s~~PowerISO~~D:\Bakalar\Power ISO\PowerISO.exe
3 pa~~netFramework
```

Zdrojový kód 4.1: Štruktúra packages.txt

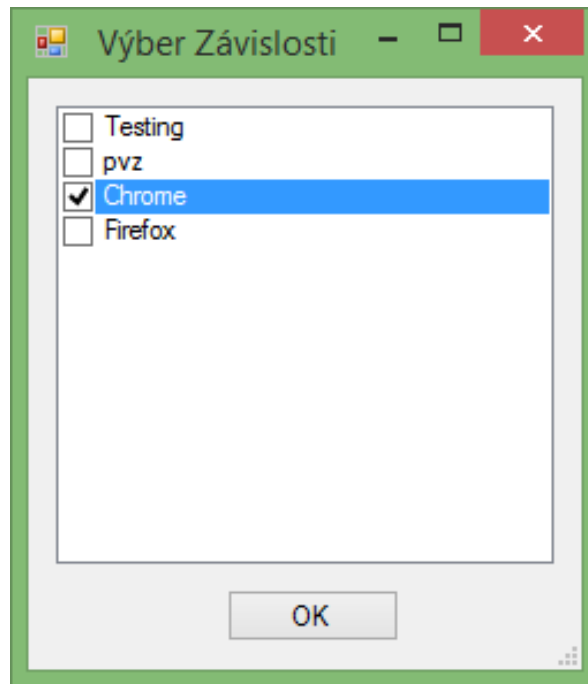
balíku a následne samotný názov balíku. Písmeno M alebo A, ktoré sa nachádza na druhom mieste, označuje či je balík nainštalovaný na vyžiadanie alebo automaticky pri štarte systému. Po tomto riadku nasledujú riadky označené písmenom S, ktoré popisujú aké odkazy majú byť vytvorené k danému balíku. Ako prvý je zadaný názov odkazu, ktorý sa má vytvoriť a za ním je zapísaná cesta k spustiteľnému súboru reprezentovanému týmto odkazom.

Obr. 4.1: Výber typu inštalácie

4.2.2 dependencies.txt

V tomto súbore, ktorý sa nachádza v každom balíku zvlášť, sú zapísané informácie o balíčkoch, ktoré musia byť nainštalované spolu s daným balíkom. Jeho štruktúra je jednoduchá, na každom riadku je 1 názov balíku, ktorý musí byť nainštalovaný.

Obr. 4.2: Výber závislostí

4.2.3 <názov balíku>.txt

Hlavný súbor v balíku, ktorý v sebe drží informácie o miestach kam majú byť súbory prenesené. Jeho štruktúra je taktiež jednoduchá, na každom riadku si pamätá cestu k jednému súboru. Keď z tejto cesty odoberieme názov disku, dostaneme relatívnu cestu k danému súboru v zložke balíku.

4.2.4 blacklist.txt

Súbor, ktorý sa nachádza lokálne v zložke s balíkmi, potrebný pri vytváraní balíkov. V ňom nájdeme zoznam slov, ktorých výskyt v ceste k súboru spôsobí, že daný súbor nebude zapísaný medzi súbory daného balíku. V momente kontroly týchto slov sa všetko zmení na malé písmena, preto aj v tomto konfiguračnom súbore je všetko zapísané malými písmenami.

4.3 Spúšťanie

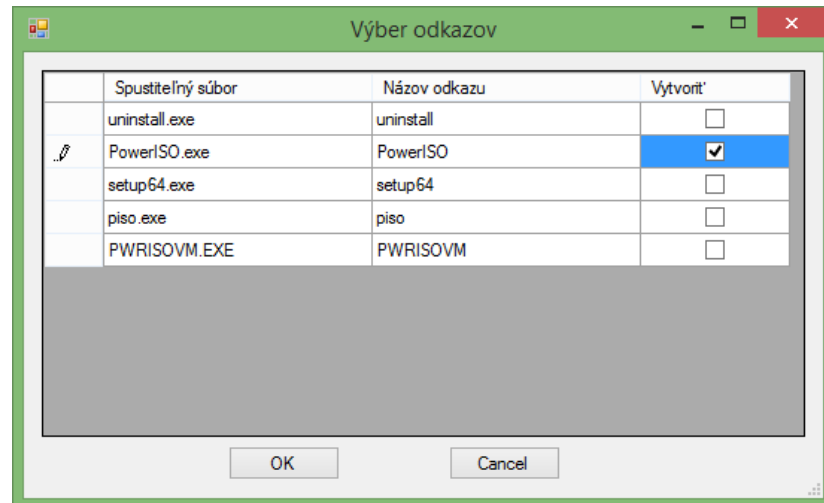
4.3.1 Administrátor

Po nainštalovaní aplikácie spustí UserApp.exe a SetItUpService.exe aby nakonfiguroval aplikácie a pripravil službu, ktorá sa stará o aktualizáciu zoznamu balíkov a odkazov. Následne bude pomocou Administration.exe vytvárať balíky, ktoré budú neskôr prístupné používateľovi.

4.3.2 Používateľ

V ponuke Štart bude mať špeciálne odkazy na aplikácie, pomocou ktorých sa mu daná aplikácia nainštaluje a následne spustí. Ostatok aplikácie vyžaduje administrátorské práva a preto s ním obyčajný používateľ nebude môcť narábať.

Obr. 4.3: Hlavné okno

Obr. 4.4: Výber odkazov na vytvorenie

4.4 Správa balíkov

4.4.1 Vytvorenie balíku

Po spustení administrátorskej aplikácie, sa zobrazí rozhranie v ktorom administrátor dokáže spustiť sledovanie inštalácie a kontrolovať v konzole priebeh sledovania a chybové správy. Po skončení sledovania bude prezentovaný formulárom na výber odkazov, ktoré majú byť dostupné používateľovi, výberom balíkov na ktorých je práve vytváraný balík závislý a zvolením kedy má byť balík inštalovaný.

4.4.2 Zoznam balíkov

Zoznam balíkov je zapísaný v súbore na servery alebo v zložke s balíkmi. Administrátor môže manuálne meniť nastavenia balíkov, zmenou textových súborov v zložke s balíkmi. V týchto konfiguračných súboroch je zapísaný zoznam balíkov, odkazov, ktoré sa majú vytvoriť a dokonca aj zoznam súborov určitého balíku.

4.4.3 Inštalácia balíku

Používateľ môže nainštalovať balík spustením odkazu zo zložky s odkazmi. Tento odkaz zistí, či už je daný balík nainštalovaný a podľa toho sa rozhodne o ďalšom kroku. Ak balík ešte nebol nainštalovaný aplikácia informuje službu, ktorá nakopíruje potrebné súbory na určené miesto. V prípade, že balík bol nainštalovaný aplikácia spustí požadovaný program.

Záver

Úspešne sa nám podarilo implementovať aplikáciu, ktorá je zverejnená ako open-source na stránke <https://github.com/Wryxo/bakalarka>. Táto aplikácia funguje ako jednoduchý systém na distribuovanie programov na väčšie množstvo staníc s operačným systémom Windows.

V budúcnosti by sme chceli do aplikácie implementovať zlepšenia, ktoré sme spomínali v sekcii 3.4 a zároveň vylepšovať implementáciu podľa skúseností (z umiestňovania aplikácie do praxe).

Literatúra